No. 505.

DE TIJD.

1857.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Prijs per abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de Provinciën *f* 6.00, *franko* door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG 15 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Mei.

Gisteren was bij de Tweede Kamer aan de orde de beraadslaging over het ontwerp van wet tot intrekking van art. 4 der wet van 31 December ll. houdende voorloopige vaststelling van hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken) der staatsbegrooting voor 1857.

Men herinnert zich dat, nadat het Ve hoofdstuk der begrooting, bij de diskussiën afgestemd was en de heer Simons zijn ontslag den Koning had aangeboden, dat toen bij de Vertegenwoordiging, in 't belang van den geregelden gang der zaken, aangevraagd werd dat de Regering zou kunnen beschikken over de helft der som, bij de begrooting uitgetrokken voor het departement van Binnenlandsche Zaken. De Vertegenwoordiging verleende hare goedkeuring aan de voorgestelde krediet-wet, herhaaldelijk er intusschen op aandringende, dat de Regering haar bij tijds in staat zou stellen, eene wetsvoordragt ter definitieve vaststelling van hoofdstuk V der staatsbegrooting in overweging te nemen. De Regering liet daarop eenige maanden voorbij gaan, zonder aan het verlangen der Vertegenwoordiging gevolg te geven. Eindelijk echter kwam zij met een wetsontwerp voor den dag, een ontwerp, zoo beknopt als mogelijk een ontwerp kon aangeboden worden, een ontwerp van slechts één artikel, een ontwerp waarbij aan alle lastige diskussiën de pas werd afgesneden, een ontwerp, met een woord, welks strekking eenvoudig deze was, de verleende krediet-wet te verlengen voor den tijd van een gansch jaar en het eind-cijfer van het vroeger aangeboden, doch toen verworpen, [illegible] V der begrooting vast te stellen als het [illegible] cijfer, waarover de minister van Binnenlandsche [illegible] te beschikken zou hebben. Groote verbazing [illegible] Vertegenwoordiging, zoowel als daar buiten! Zoo [illegible] de *coup*, dat niemand bijna zijn oogen [illegible] De Tweede Kamer is zelfs van meening [illegible] het spel waarlijk al te *cavalièrement* werd opgezet, waarom zij dan ook, schoon zonder aan de parlementaire [illegible] te kort te doen, den minister verzocht heeft met zijn keurig een-artikelig wetsontwerpje te doen wat hem mogt goeddunken, maar aan de Vertegenwoordiging eene begrooting voor Binnenlandsche Zaken aan te bieden, geredigeerd met die volledigheid en in zoodanigen vorm, dat de Vertegenwoordiging bij magte zou zijn de voorgestelde raming van uitgaven te beoordeelen. 't Was in de zitting van gisteren, dat den minister dit lesje gewerd. En moge hem de verwerping van zijne wetsvoordragt gevoelig geweest zijn, hij zal niet kunnen ontkennen, dat hij met veel menagement door zijne bestrijders behandeld is geworden.

Bij eenvoudige motie van orde werd zijn ontwerpje uit den weg geruimd en werd hem het verlangen der Kamer beteekend. De heer Thorbecke had die motie van orde geformuleerd. Hij deed opmerken, dat tegen den vorm van het wetsontwerp gewigtige bedenkingen zijn gerezen. De Regering heeft er zich niet tegen verklaard dien vorm te veranderen, zoo de Kamer dit mogt verlangen. Ten einde nu de gelegenheid te openen, dat de vergadering van haar gevoelen over dat punt doe blijken, stelt hij de volgende motie van orde voor:

„Om de diskussie uitsluitend te doen loopen over den vorm van het ontwerp en ten slotte de vraag te stellen: verlangt de vergadering de indiening van de begrooting-zelve?"

't Was blijkbaar, dat deze motie den minister maar weinig aanstond. Getrouw echter aan het parool, *de faire bonne mine à mauvais jeu*, verklaarde hij, zich niet tegen de motie te willen verzetten. Hij wilde echter doen opmerken, dat de vorm van zijn wetsontwerp toch niet zoo heel afkeurenswaardig was, daar het, ondanks dien vorm, aan de Tweede Kamer vrijstond amendementen op de raming der uitgaven voor te stellen, veranderingen daarin te brengen, enz. Die aanmerking had evenwel geen ander gevolg, dan dat hem daarop eene kleine teregtwijzing gewerd van den heer Thorbecke, die hem onder 't oog bragt, dat hij niet erg thuis scheen te zijn in het reglement van orde der Kamer, en dat hij niet bleek te weten aan welke regelen hare beraadslagingen gebonden zijn. Zoo als het ontwerp nu aanhangig is, wordt immers alle behandeling van de onderdeelen der begrooting uitgesloten. De begrooting-zelve is niet ter tafel. Hoe trouwens kunnen er amendementen voorgesteld worden op artikelen, die niet bestaan?

Om 't aan den minister regt duidelijk te maken, welke de *portée* was van de motie van orde, namen de heeren van Rappard en de Kempenaer het woord. Zij verklaarden er zich tegen; want, zoo de motie werd aangenomen, dan was het wetsontwerp verworpen en van eene nieuwe nederlaag had, dan derhalve de Regering aanteekening te houden.

De heer van Nispen van Sevenaer leidde van die soort van beschouwingen de aandacht af. Ter gepaster ure herinnerde hij dat de Regering-zelve in hare memorie van toelichting en beantwoording geen zwaarwigtige bedenkingen in het midden gebragt heeft, om te voldoen aan het te kennen gegeven verlangen omtrent den vorm. Hij herinnerde daarbij wat er voorgevallen is bij het onderzoek en de vaststelling van de kredietwet, waaruit blijkt, dat zoowel de leden van de Kamer, van alle opiniën, als de Regering-zelve het toen aangenomen ontwerp als eene kredietwet beschouwden, terwijl de definitieve, de geheele begrooting van Binnenlandsche Zaken later bij tijds zou worden aangeboden. De Kamer lag voor de hand, dat de Regering zich ontslagen betoond heeft aan datgeen, waartoe zij zich-zelve verbonden had. De heer van Nispen meende verder, dat er alle reden bestaat, om nu vooraf de vraag te beslissen, of de Kamer bij haar gevoelen blijft. Overigens beschouwde hij het als een gevaarlijk antecedent, om zich te vereenigen met den vorm van het ontwerp, zoo als het ligt.

Nadat de heeren Thorbecke, Mackay, van Zuylen van Nijevelt en van Nispen nog eenige woorden ter toelichting van het eerste gedeelte der motie in het midden hadden gebragt en de minister, ter regtvaardiging van zijne handelwijze, de Kamer verzekerd had, dat hij, bij de aanbieding van zijn wetsontwerp, geheel ter goeder trouw te werk was gegaan, werd de motie van orde van den heer Thorbecke in stemming gebragt en aangenomen met 41 tegen 13 stemmen. *Tegen* waren de heeren Kien, Storm van 's Gravesande, Stolte, Taets van Amerongen, Baud, de Brauw, Heemskerk, de Kempenaer, Bosscha, van Rappard, van Franck, Godefroi en de voorzitter.

Derhalve was besloten om de diskussie uitsluitend te doen loopen over den vorm van het ontwerp en ten slotte de vraag te stellen: verlangt de vergadering de indiening van de begrooting-zelve?

De heer Dullert bestreed het eerst den vorm van het ontwerp. Hij deed dit uit twee oogpunten, zoowel uit een algemeen, als uit een bijzonder oogpunt. Wat het eerste punt betreft, meende hij, dat de Regering in het algemeen bij dergelijke aangelegenheden zooveel behoort te geven als mogelijk is, en eerder het meerdere dan het mindere. Als men in December ll. had kunnen voorzien, dat zoodanig wetsontwerp zou zijn voorgedragen, dan geloofst hij niet, dat er zooveel welwillendheid en gemeen overleg bij de vaststelling der kredietwet had bestaan; ja, waarschijnlijk zou dan aan de kredietwet hetzelfde lot zijn te beurt gevallen als aan het hoofdstuk-zelf. Al werd het ontwerp nu ook aangenomen, dan zou dit zeer gevaarlijk voor het vervolg zijn, want het vertrouwen op de toezeggingen der Regering zou geschokt wezen. Deze voordragt heeft hem des te meer bevreemd, daar de Regering-zelve blijkbaar in de zaak geen gewigt stelde. Was het der Regering dus tamelijk onverschillig welken weg men verkoos in te slaan, waarom dan niet dien gevolgd, welken men steeds bewandeld heeft? Het nu aanhangig ontwerp, is eigenlijk niets anders dan eene wijziging van de kredietwet, want art. 4 der kredietwet wordt ingetrokken. Dat neemt niet weg, dat in art. 1 der wet van December 1856 ook het karakter der kredietwet gelegen is, en dit blijft bestaan. Hij beschouwt den vorm ook niet overeenkomstig art. 106 van de Grondwet en hij beaamt hetgeen te dien aanzien in het voorloopig verslag der Kamer wordt te kennen gegeven. Ook kan niet geschieden wat de Regering-zelve aan de hand geeft, om wijzigingen in het voorstel der Regering te brengen. Ook de voorschriften van het regl. van orde, nopens de uitoefening van het regt van amend. kunnen op dit ontwerp niet van toepassing worden gemaakt. Immers nog nooit is bij ontwerpen tot het wijzigen van wetten eene andere wijziging voorgesteld, dan in het voorstel, zoo als het door de Regering werd gedaan [illegible] Hij wijst daarbij op de gewijzigde [illegible] posterij en de pensioenen. Hoe zouden [illegible] beraadslagingen over de jagtwet ordelijk kunnen worden gevoerd als men wijzigingen mogt voorstellen in andere artt., dan die door de Regering zijn voorgedragen? Hij vindt steun voor zijn gevoelen in de beantwoording door den minister van Justitie op de bedenkingen van de jagtwet. Hij keurt dus den vorm van het ontwerp af, omdat er hier geen begrootingswet is en omdat aan de Kamer het regt van amendement wordt ontnomen.

Maar, en dit is zijn tweede punt, bijzonder in dit geval had men dien vorm niet mogen verwachten. Eerst heeft die vorm algemeene verbazing verwekt; maar later schijnen sommigen er zich meer aan gewend te hebben, misschien wel wegens het gemak, dat de behandeling daarvan zou kunnen aanbieden. Hij gaat kortelijk na al hetgeen er bij de afstemming van de begrooting voor Binnenl. Zaken heeft plaats gehad. Die afstemming heeft te niet gedaan al wat vooraf geschied was [illegible] de afstemming werd alles vernietigd. [illegible] voordragt leverde duidelijk het kenmerk op, dat het hier eene voorloopige wet betrof. Dat vloeit voort uit de koninklijke boodschap-zelve, uit het wetsontwerp, uit de memoriën van toelichting en beantwoording, uit de redevoeringen enz., uit welk een en ander duidelijk blijkt, dat er van niets anders sprake was dan van eene kredietwet. Overigens toont hij aan, dat, zoo men den weg insloeg, door dit ontwerp aangewezen, aan de Kamer een zeer beperkt regt van amend. zou worden gegeven.

Na deze degelijke en afdoende *attaque à fond*, was het moeijelijk den strijd tegen het regeringsontwerp voort te zetten; de heer Poortman beproefde het niettemin en niet zonder succes. Onmogelijk echter was 't het te verdedigen, of het door kracht van [illegible] aannemelijk te maken voor de meerderheid der Kamer. De heer van Deinse had ook geene aanmerking, in 't voordeel der voordragt, geldend te maken, dan dat de aanbieding en de behandeling van het gansche hoofdstuk zoo veel tijdverlies zou veroorzaken, ofschoon hij erkennen moest, dat een andere vorm dan de gekozene wenschelijk was en door velen verwacht werd. En wat den minister betreft — daar hij toch niet geheel zwijgen kon, wilde hij er zich, naar 't bleek, inzonderheid op toeleggen zich te verdedigen tegen de verdenking van kwade trouw, die wel geen enkelen keer bij de diskussiën was geformuleerd, doch waaromtrent hij zich toch meende te moeten exkuzeeren, ofschoon niemand er hem van geëkskuzeerd had.

De vraag van den heer Thorbecke: Of de vergadering de indiening van de begrooting-zelve verlangt, werd ten slotte toestemmend beantwoord met 30 tegen 24 stemmen. Tegen waren de heeren van der Poel, Storm van 's Gravesande, Stolte, Wijbergen, Hoekwater, Taets van Amerongen, van Foreest, van Heiden Reinestein, Baud, Dirks, Sander, de Brauw, Heemskerk, de Kempenaer, Wintgens, Bosscha, van Rappard, Blaupot ten Cate, van Franck, Godefroi, v. Deinse, Kien, Nolthenius en de voorzitter.

Thans werden de diskussiën hervat over het ontwerp-zelf, strekkende tot intrekking van artikel 4 der kredietwet.

De minister van Binnenlandsche Zaken vroeg het woord. In verband met het antwoord door de meerderheid der Kamer op de haar straks gedane vraag gegeven, zal de Regering zich nader moeten beraden, en hij stelde alzoo voor de verdere beraadslaging over de intrekking van artikel 4 *aan te houden*.

Dien overeenkomstig werd besloten.

Volgens het voorschrift der Grondwet wordt ieder jaar, zoo als men weet, door de Regering aan de Tweede Kamer een verslag ingezonden over den toestand der hoogere, middelbare- en lagere scholen. Op dit oogenblik heeft dat verslag eene dubbele belangrijkheid. Het is het werk van een ministerie, dat uit de onderwijsquæstie geboren,

door de onderwijsquaestie leeft, en het tot stand brengen van een [illegible] onderwijs als zijn speciale roeping beschouwt. Het verslag wordt ter beoordeeling aan de Kamer gezonden op een tijdstip, dat de beraadslagingen over het onderwijs voor de deur staan. Niet alleen tot regtige beoordeeling van den huidigen toestand, maar ook en veeleer tot het leggen van hechte grondslagen voor de toekomst, kan dat verslag een kostbaar hulpmiddel zijn. Het goede, door de thans nog kracht hebbende wet voortgebragt, de gebreken, die hare toepassing aan den dag gebragt heeft, dit alles zal uit een volledig en naauwkeurig verslag duidelijk te voorschijn komen, en den wetgever het pad kunnen aanwijzen, dat hij bewandelen moet, en tegen de dwaalwegen waarschuwen, welke hij te vermijden heeft.

Men verwachtte dan ook dat het ministerie eene meer dan gewone zorg zou besteed hebben aan het opmaken van dit verslag, en dat het den dank van de Volksvertegenwoordiging zou inoogsten voor de rijke grondstoffen, welke het aanbragt tot opbouwing eener goede onderwijswet. Met alle andere is ook deze verwachting in rook opgegaan.

Gewoonlijk zendt de Tweede Kamer haar aanmerkingen op het verslag aan den minister ter kennisneming en laat daarmede de zaak tot een volgend jaar rusten. En thans? De kommissie tot onderzoek van het regeringsverslag, bestaande uit de heeren Groen, Thorbecke, Storm, Bosscha en Godefroi, besluit haar onderzoek met het voorstel „om haar rapport aan den minister van Binnenlandsche zaken mede te deelen, met uitnoodiging om aan de Kamer te willen geven de inlichtingen, welke bij dit rapport worden verlangd."

Het verslag, zooals de minister het aan de Kamer heeft aangeboden, mist dus zoo vele van de vereischten, welke het moet bezitten, dat de kommissie aan een kabinet, 'welk herhaaldelijk verklaard heeft geroepen te zijn om de zware taak van het onderwijs te verbeteren,' zeggen moet: „Wij kunnen in uw verslag niet lezen, welke behoeften bij de nieuwe wet bevrediging vragen. Derhalve verzoeken wij nadere inlichtingen."

En dat dit de zin is van het voorstel, waarmede de kommissie haar antwoord op het regeringsverslag besluit, kan blijken uit de volgende uittreksels, welke wij aan haar rapport ontleenen:

IV. *Lager onderwijs* 1855—45.

§ 16. *Algemeene beschouwing*. In meer dan één opzigt is de opgave der feiten, tot den staat van het lager onderwijs betrekkelijk, niet volledig [illegible] Zoo had men [illegible] van eenig onderzoek, vernomen in hoe ver het beweeren van sommigen juist is, dat ook thans nog, op gemengde scholen, het gebruik van den Bijbel en het onderwijs in de gewijde geschiedenis plaats heeft. Het verslag bevat dienaangaande niets.

Zoekt men naar mededeelingen omtrent den staat van het onderrigt in de vaderlandsche geschiedenis, men leest van de openbare scholen te Utrecht, dat *slechts op enkele* die geschiedenis met vrucht wordt onderwezen; van die in Friesland, dat „in de geschiedenis *slechts op enkele scholen* onderwijs werd gegeven"; van Noord-Holland, dat dit onderwijs met gelijke zorg als dat in de taal, den zang en de aardrijkskunde word behartigd; van Groningen, dat de onderwijzers zijn aangespoord om de aardrijkskunde en geschiedenis in het onderwijs meer met elkander te vereenigen. Hoe het met het onderrigt in de vaderlandsche geschiedenis in de overige provinciën gesteld is, daarvan geeft het verslag geene rekenschap, hoegenaamd [illegible] diende het over onderwerpen die tot de belangrijkste vraagstukken vooral van het *openbaar* lager onderwijs behooren, het meest mogelijke licht, te verspreiden. De Regering heeft — uwe kommissie moet het tot haar leedwezen herhalen — ook hier wederom de ontvangen berigten overgenomen, zonder op aanvulling van zigtbare leemten bedacht te zijn. Nog andere blijken ontmoet men van niet genoegzame zorg, in dat opzigt aan de redaktie van het verslag besteed, enz.

V. *Lager onderwijs* 1855—56.

Ook hier veroorlooft zich uwe kommissie te verwijzen naar hare beschouwingen over het vorig verslag, die op het laatste grootendeels van toepassing zijn. Bij een terugblik op sommige dier beschouwingen, wenscht zij nog enkele opmerkingen te voegen.

In volledigheid en naauwkeurigheid van mededeelingen omtrent de belangrijkste vraagstukken van het lager onderwijs heeft dit laatste verslag niets gewonnen. Men stuit op dezelfde leemten. Zoo vernemt men bijv. nu omtrent het onderwijs in de vaderlandsche geschiedenis ongunstige berigten uit Gelderland, Utrecht en Friesland, minder ongunstige uit Zeeland en Drenthe; uit de andere provinciën over dit onderwerp geen enkel woord. Zoo wordt, terwijl in 1854 in dit opzigt vermeerdering plaats had, van de in 1855 opgemerkte vermindering van het getal [illegible] onderwezenen gewaagd, zonder vermelding waaraan [illegible] toe te schrijven. Zoo doet zich de [illegible] getal leerlingen op bladz. 508 der *Bijlagen* van de zitting 1856—1857 kan gezegd worden te zijn geweest 141, terwijl op bladz. 509 der *Bijlagen* van de zitting 1856—1857 gesproken wordt van scholen in Noord-Braband waar voor 150 tot 200 en meer leerlingen slechts één enkele onderwijzer werkzaam is.

Tot de vroegere opmerkingen omtrent de israëlitische godsdienstige scholen levert dit verslag eene bijdrage die vermelding verdient. Men ziet die scholen op blz 512 der *Bijlagen* van de zitting van 1856—1857 onder de *openbare* lagere scholen gebragt, op bladz. 513 en volgg. van de zitting van 1856—1857 onder de bijzondere scholen der eerste klasse, terwijl nu voor het eerst vernomen wordt (bladz. 514—515 der *Bijlagen* van de zitting 1856—1857), dat in de provincie Groningen vier dergelijke scholen tot hiertoe ten onregte onder de bijzondere scholen van de tweede klasse gerekend waren. Een nieuw bewijs hoe weinig de Regering bekend is met den toestand dier scholen, voor zoo ver zij aan het maatschappelijk onderwijs dienstbaar zijn. Er kan dan ook, bij gemis aan een geregeld regeringstoezigt, slechts weinig waarde gehecht worden aan het getuigenis, dat omtrent den toestand van het onderwijs op de scholen van dien aard te Amsterdam en in Groningen wordt medegedeeld. Vreemd is het daarbij, na de gunstige berigten die het vorig verslag omtrent de israëlitische scholen in die provincie behelsde, nu te vernemen, dat aan het maatschappelijk onderwijs niet de vereischte zorg kan worden gegeven, enz. enz.

De beraadslaging op het wetsontwerp over de bieren en azijnen is in de zitting der Tweede Kamer van heden voortgezet. De heer van der Linden heeft zijn amendement tot afschaffing der azijn-belasting gewijzigd in den zin van het verslag der kommissie van rapporteurs, namelijk tot afschaffing met Januarij 1860. De minister van Financiën heeft het amendement sterk en herhaaldelijk bestreden. De Kamer heeft het amendement met 26 tegen 23 stemmen aangenomen, waarop de minister het geheele ontwerp heeft ingetrokken. Daarna zijn beide wetsontwerpen tot afkoop van den Sondtol aangenomen.

Wij hebben thans voor ons liggen de redevoering van den minister van Financiën, in de zitting van de Tweede Kamer over het belastingstelsel gehouden. Daar, reeds uitvoerige uittreksels uit dit belangrijk stuk zijn medegedeeld, en bovendien de daarbij aangekondigde wetsontwerpen nader door ons zullen behandeld worden, achten wij [illegible] de volgende zinsneden mede, die onze aandacht bijzonder hebben getrokken.

„Ik vlei mij dat in den loop dezer zitting, op voordragt van mijnen geachten ambtgenoot voor de Binnenlandsche Zaken en van mij, door onzen geëerbiedigden Koning wetsontwerpen zullen worden aangeboden, die, zoo zij de goedkeuring der Staten-Generaal wegdragen, belangrijke sommen zullen aanwijzen voor andere doeleinden dan schulddelging, doch daardoor het voornemen wegnemen om in de eerstvolgende jaren den rentelast aanzienlijk te zien verminderen, gelijk dit in de laatste jaren op zulk eenen belangrijken voet heeft plaats gehad.

„Uit dien hoofde is dus in de eerste jaren op eene belangrijke vermindering van het cijfer van het IXde hoofdstuk *A* niet te rekenen, terwijl de toenemende duurte van vele levensbehoeften en materialen op de andere hoofdstukken eer verhooging dan vermindering van uitgaven kan doen verwachten." En verder:

„De hoogst belangrijke en veel omvattende wetten, reeds bij deze Kamer aanhangig, hoopt de Regering nog te vermeerderen met de wetten tot regeling van 's rijks algemeene komptabiliteit, van de zamenstelling en de taak der algemeene rekenkamer en van de geldelijke aansprakelijkheid der hoofden van de ministeriële departementen, thans bij den Raad van State in onderzoek."

De twee wetsontwerpen tot afkoop van den Sondtol hebben blijkens het eindverslag der kommissie van rapporteurs tot weinige bedenkingen van eenigzins belangrijken aard aanleiding gegeven. Uit de daarbij medegedeelde memorie van beantwoording, onderteekend door de ministers van Buitenl. Zaken en Financiën blijkt, dat de Regering een wetsontwerp hoopt in te dienen, waarbij aan de in de schatkist overblijvende som van de middelen van 1856 eene bepaalde bestemming zal worden gegeven.

Uit het verslag der kommissie van rapporteurs, over het door den heer van der Linden voorgestelde amendement en de wet op de bieren en azijnen, blijkt, dat de overgroote meerderheid in de afdeelingen tegenwoordig zijnde leden zich verklaard heeft voor het beginsel der afschaffing van de belasting op de azijnen, omdat die geen noemenswaardig voordeel aan de schatkist opleverde. De meesten dezer leden echter waren tegen de afschaffing met 1 Jan. 1858, gelijk het amendement van den heer van der Linden luidt, omdat de afschaffing niet mogelijk is zonder herziening van geheel de in behandeling zijnde wet op de bieren en azijnen. Men wilde dus de herzieningstermijn voor de wet en den afschaffingstermijn voor de belasting op de azijnen beide op 1 Jan. 1860 gesteld hebben. Andere leden verklaarden zich echter voor het ongewijzigde amendement van den heer van der Linden.

Het kollegie voor de groote visscherij in Zuid- en Noord-Holland, is den 11 en 12 dezer vergaderd geweest in het prov. gouvernementsgebouw te 's Gravenhage, tot het doen van rekening en verantwoording aan HH. Gedep. Staten over het afgeloopen dienstjaar 1856/57.

Na afloop daarvan is het nieuw benoemde kollegie van Zuid-Holland verder vergaderd, om, onder anderen, met het kollegie voor Noord-Holland gemeenschappelijke bepalingen te maken voor de uitrusting van een hospitaalschip in den aanstaanden zomer.

Als nieuwe leden namen zitting de heeren H. Kikkert en W. van Bossen, van Vlaardingen, terwijl het voorzitterschap, bij vernieuwing, aan den heer A. Hoogendijk Jz. is opgedragen.

Wij vernemen dat mr. C. C. E. d'Engelbronner, gewezen sekretaris-generaal bij het departement van Justitie, den nederlandschen Staat, in den persoon van den prokureur-generaal bij het hoog geregtshof, heeft gedagvaard tot betaling van het hem toegekende wachtgeld.

(*Echo Universel.*)

Z. M. heeft P. H. graaf van Limburg Stirum vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van het grootkruis der orde van de Poolster, hem door den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken; voorts benoemd tot burgem. te Ubbergen jhr. F. A. J. Dommer van Poldersveldt; alsmede de benoeming van J. Witkop van Roijen, burgem. van Adorp, tot sekr. dier gemeente, goedgekeurd.

ROTTERDAM, 12 Mei. Heden werd alhier van wege de heeren van der Kun, van Rijckevorsel, Ochsner en Co. openbaar aanbesteed de opbouw voor een stoom-, rijst-, pel- en [illegible] molen enz. op de daarvoor bereids gelegde fondamenten. Naar wij vernemen zijn de minste inschrijvers voor dit werk geweest de heeren H. J. de Haas en Zoon alhier, voor de som van f 101,777.

SCHIEDAM, 12 Mei. Gisteren middag is op de Maas voor deze stad de knecht van een keulsche aak over boord geslagen en onmiddellijk verdronken. Zijn lijk is tot nog [illegible]

ZWOLLE, 12 Mei. In Overijssels hoofdstad was heden eene groote beweging, en vooral onder den handelsstand, te bespeuren, daar hier heden voor het eerst de beurs is geopend. Het lokaal, dat vrij ruim en goed ingerigt is, was tamelijk bezet. Ook is er in onderscheidene artikelen reeds iets gedaan. Het is te hopen, dat eene ijverige belangstelling en een vlijtig bezoek der handelaren, deze waarlijk nuttige instelling zal doen strekken tot vermeerdering van bloei en welvaart van stad en provincie.

VLISSINGEN, 11 Mei. Nadat door deskundigen, met vier bombardeerbooten, van Engeland herwaarts gekomen, die tevens de noodige werktuigen medebragten, de voorbereidende maatregelen waren genomen om de gezonken stoomboot *Ravensbourne* boven water te krijgen, en de duikers onder water zware kettingen om het gezonken schip hadden geslagen, zoodat het als het ware in een dubbele broek van buitengewoon zware ijzeren kettingen hing, wier einden aan de vier booten, alsmede aan twee er bij gestationneerde groote stoomschepen waren vastgehecht, heeft men heden beproefd de *Ravensbourne* te ligten. Het was een indrukwekkend gezigt, hoe eerst de vier booten, door de verbazende zwaarte, de voorstevens in het water bogen en de achterstevens zoodanig verhieven, dat men er genoegzaam onder door kon zien, en eindelijk de ontzettende krachtsontwikkeling der beide stoombooten op te merken, de vaar- en stoombooten bogen krakend onder den last dien zij moesten torschen; de gezonken kolossus bleef [illegible] vlissingsche [illegible] de inspanning, men stookte, stoomde en bromde als moest men den Chimborasso uit zijne haven rukken, — daar klonken vier ontzettende, ratelende donderslagen, vier zware kettingen waren in stukken gesprongen, de bombardeerbooten en de beide stoomschepen verhieven zich trillend en waggelend naar boven, dobberden tegen elkander op de Schelde, en de verbazende volksmenigte, die zich zoo van hier als van Middelburg op de wallen bevond, verliet onder het faveur van een stortregen, teleurgesteld, doornat, de plaats van waar zij de prachtige *Ravensbourne* boven water meende te bewonderen. De eerste proef is alzoo totaal mislukt. (*Amst. Cour.*)

FREDERIKSOORD, 11 Mei. De rogge in de vrije koloniën der *Maatschappij van Weldadigheid* staat, met uitzondering van enkele vroeg gezaaide stukken, slecht. Tengevolge van de laatste, in de eerste dagen dezer maand, gevallen nachtvorsten, is tot overmaat van ramp het blad grootendeels doodgevroren. Daar nu die gronden

weinig teelkracht bezitten, zal de oogst van die stukken, welke nog als niet geheel verloren kunnen beschouwd worden, zeer ongunstig uitvallen, terwijl de anderen zullen omgeploegd en met haver of boekweit moeten bezaaid worden. De gronden bij het gesticht te Wateren maken echter eene uitzondering, staande de rogge aldaar ongemeen goed. Dit was ook in het voorleden jaar het geval, toen dat gesticht nog 180 mudden aan de bakkerij te Frederiksoord afleverde. (*Amst. Cour.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Mei. De grootvorst Konstantijn is gisteren met het geheele hof naar Fontainebleau vertrokken dat de prins echter ten gevolge van zijne reis naar Engeland, spoediger verlaten zal dan men verwacht had. Aanstaanden Dingsdag zal hij namelijk naar Parijs terugkeeren, waar hij twee dagen incognito zal doorbrengen, alvorens zich aan boord der *Reine Hortense* te begeven. Overigens is de prins alhier dikwijls alleen uitgegaan, zonder eenig gevolg, ten einde zich onopgemerkt te midden der menigte op straat te kunnen bewegen.

— Men zegt, dat het antwoord van den Koning van Pruissen op den brief des Keizers, door Prins Napoleon overhandigd, te Parijs met den telegraaf aangekomen en zeer voldoende is. Na de gisping van Zwitserland wegens het openbaar maken der stukken, betrekking hebbende op het geschil, zou de Koning van Pruissen toestemmen de door de konferentie voorgestelde schikking aan te nemen. Het gerucht, dat Prins Napoleon met een Prinses van Hohenzollern-Sigmaringen in den echt treden zou, wint meer en meer veld.

— Men meldt uit Petersburg dat de Keizerin van Rusland van een zoon, haar zesde kind, bevallen is.

— De engelsche bladen, die onlangs Frankrijks verval verkondigden, zullen zeer verlegen zijn, nu zij zien dat een fransch geleerde hunne meening deelt. De heer Léonce de Lavergne, lid van het instituut, heeft, in een door hem aan de akademie der zedekundige wetenschappen ingezonden opstel, verklaard dat Frankrijk ziek is, zoo ernstig ziek dat, als het niet haast zijne toevlugt neemt tot de geneesmiddelen die hij den lande wil voorschrijven, het zich spoedig van de lijst der groote natiën geschrapt zal zien. De heer de Lavergne grondt zijn oordeel op de twee volgende feiten: 1°. de loop der bevolking toont geene toeneming, (dit betoogde de *Times*); 2°. de landbouwvoortbrenging vermindert, en deze vermindering heeft tot hoofdoorzaak... niet het ongunstige weder, zoo als iedereen tot dus verre geloofde, maar [illegible] De beschouwingen en gevolgtrekkingen van den heer Léonce de Lavergne hebben een tegenschrift uitgelokt van den heer Legoyt, [illegible] in de *Revue contemporaine*, met [illegible] en alles afdoende feiten, aantoont dat de Lavergne in eene groote dwaling verkeert. [illegible] kan de heer Legoyt niet tegenspreken, nl. de afneming der bevolking, de onrustbarende gevolgtrekkingen die de Lavergne daaruit afleidt, deelt hij echter volstrekt niet.

ENGELAND.

LONDEN, 12 Mei. In de zitting van het Lagerhuis van heden heeft lord Palmerston, in antwoord op eene interpellatie van den heer Wild, gezegd, dat de britsche zeemagt onder alle omstandigheden, Midden-Amerika zoude beschermen. Echter hij heeft er bijgevoegd, dat de Vereenigde Staten ten opzigte van dat land geene aanvallende plannen hadden en hunne eischen gegrond en regtvaardig waren.

— Een kalifornisch dagblad deelt een opstel van een chineeschen tolk J. Hanley, over de vroegste ontdekkers van Amerika mede. Volgens dezen schrijver zouden de Chinezen Amerika reeds vóór 1400 jaren ontdekt en het land (blijkbaar Mexiko), hetwelk 20,000 chineesche mijlen oostwaarts ligt, beschreven hebben. Voorts zouden (462 n. Chr.) buddhistische priesters van daar teruggekomen zijn, die meldden, dat reeds in 459 buddhistische traktaatjes en afgodenbeelden aldaar uitgedeeld werden. Zij noemen het land Fusang, naar een boom die aldaar groeit. [illegible] reeds boeken geschreven op den bast van den fusang.

— De *Times* deelt eene depêche mede uit Alexandrië, waarin de zelfmoord van generaal Forster Stalker en den kommodore Etheridge bevestigd wordt. Volgens de lijkschouwing heeft eerstgemelde zich door een pistoolschot van het leven beroofd, en wel in een plotselingen waanzin. Hij heeft geen letter achtergelaten, welke eenige opheldering omtrent dit noodlottig besluit aan de hand geeft. Men herinnert zich evenwel hem dikwijls te hebben hooren klagen, dat hem niet het bevel gegeven is over het [illegible] regiment kavallerie, zoodat de verantwoordelijk voor het huisvesten der troepen gedurende het aanstaande heete saizoen zwaar op hem scheen te drukken. De kommodore Etheridge beging den zelfmoord, ten gevolge van geestverbijstering, die ontstaan is uit de aanhoudende zorgen verbonden aan zijne positie.

— Een dagblad meldt, dat de Regering besloten heeft, eene wetenschappelijke expeditie naar het noordwestelijke gedeelte van Noord-Amerika te zenden, om de uitgestrekte landstreek tusschen de groote meren en het rotsgebergte te onderzoeken, bepaaldelijk met het doel om de vraag uit te maken, of die uitgestrekte wildernis voor bebouwing en dus voor kolonizatie vatbaar is.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 10 Mei. Het schrijven van den Keizer aan den minister van Justitie, waarbij de gisteren vermelde amnestie wordt verleend, luidt aldus:

»Ten einde de politieke afdwalingen van een bedroevend verleden, en met name de sedert 1848 in onderscheiden gedeelten mijns rijks voorgevallen woelingen tegen de bestaande orde van zaken, voor altijd met den sluijer der vergetelheid te bedekken, wil ik uit genade aan diegenen mijner burgerlijke onderdanen, welke tot andere gedeelten van mijn rijk dan het lombardo-venetiaansch koningrijk behooren, en die wegens de misdaden van hoogverraad, opstand of oproer reeds veroordeeld zijn en zich nog hier te lande in hechtenis bevinden, alle verdere straf ter zake van die misdaden kwijtschelden. Tevens verorden ik, dat ter zake van de genoemde misdaden, welke vóór den dag van heden gepleegd zijn, in zoo verre de beschuldigden zich niet door de vlugt aan de geregtelijke vervolging onttrokken hebben en nog voortvlugtig zijn, geene geregtelijke vervolging mag plaats hebben, en eindelijk dat alle ter zake van eene dier misdaden thans nog aanhangige vervolgingen terstond moeten gestaakt worden.

»Deze kwijtschelding zal ook [illegible] toepassing zijn op die personen van bovengenoemde kategorie, welke zich, behalve aan de genoemde misdaden, ook nog aan eene of meerdere der volgende misdaden en overtredingen hebben schuldig gemaakt, als majesteitsschennis, beleediging der leden van het keizerlijk huis, verstoring der openbare rust, opruijing tot of bevordering van eene der voornoemde strafbare handelingen. Bij gevolg moeten al de bedoelde personen, wanneer zij zich in hechtenis bevinden, onmiddelijk in vrijheid gesteld worden. Aan die personen daarentegen, welke zich behalve de voornoemde ook nog andere strafbare handelingen schuldig gemaakt hebben, zal eene vermindering van straf worden geschonken, waaromtrent ik u mijne bevelen zal doen toekomen.«

BERLIJN, 13 Mei. Heden heeft de heer v. Manteuffel de kamers gesloten. De prezident van den ministerraad heeft bij die gelegenheid eene redevoering uitgesproken, waarin hij de afgedane werkzaamheden van het zittingjaar nagaat; hij heeft de definitieve regeling van de quæstie van den Sondtol toegejuicht, de aanneming van verschillende wetsontwerpen goedgekeurd en zijn leedwezen uitgedrukt over de verwerping van eenige andere; over de buitenlandsche aangelegenheden heeft hij het stilzwijgen bewaard. De Kamers gingen uiteen onder het geroep van Leve de Koning!

— Eergisteren heeft de fransche gezant een allerschitterendst bal gegeven ter eere van prins Napoleon, dat door den Koning en de Koningin werd bijgewoond. Gisteren heeft de prins groote militaire manoeuvres in oogenschouw genomen en eenige merkwaardigheden der stad bezigtigd.

De prins van Pruissen heeft een galla-diner aan prins Napoleon aangeboden, die Donderdag deze hoofdstad verlaat.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, [illegible] Mei.

GETROUWD (12 Mei): E. G. [illegible] met E. Daniels.

BEVALLEN ([illegible] Mei): [illegible] geb. van den Oosterkamp: D. — (12 Mei) [illegible] geb. Benjamins, Z. — A. J. G. Bok, geb. [illegible]

OVERLEDEN (8 Mei): P. Sauvage, 57 j. — (10 Mei): M. J. T. Hesselfelt, 9 m. — (11 Mei): C. H. F. Böhle, 6½ j. — J. G. Gouda, 5 w.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 56½. Obligatiën 4½ pc. —; id. 4½ pc. 93½; [illegible] Binnenl. 3 pc. 38½; [illegible] Oostenrijk Met. 5 pc. 80½; id. Nap. 5 pc. 81¼.

PARIJS, 13 Mei. Fransche 4½ pc. 92.—; 3 pc. 69.55; 1½ pc. Spanje 25½; 3 pc. id. 39; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 90.

MADRID, 8 Mei. 3 pc. Schuld 40.15; id. 1½ pc. 25 85.

LONDEN, 13 Mei. Cons. 94¼; Spanje buit. 3 pc. 41½; id. 1½ pc. 25½; Rusl. 5 pc. 105½; id. 4½ pc. 97; Holl. 4 pc. 97½; id. 2½ pc. [illegible]; Sard. 5 pc. 91; Braz. 101; Peru 4½ pc. —; [illegible] id. werk. 23½; Mexiko 3 pc. 22; Portugal 3 pc. 46; Ecuador [illegible]; Venezuela 37½; Wissel op Amst. —; Hamburg —.

WEENEN, 13 Mei. Met. 5 pc. 83¼; id. 4½ pc. 84½; Bank-Aktiën 1010; Credit Anst. 247¾; Wissel op Londen 10.14; Amst. —; Parijs —; Goud 7¼; Zilver 5¼.

BERLIJN, 12 Mei. 3½ pc. Pr. Staatschuld 84½; 5 pc. Rusland 104¾; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 18¾; Amst. kort 141¼; Hamb. 150¼; Petersburg 105.

BERLIJN, 13 Mei. 3½ pc. Pr. Staatschuld 99½; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 104¼.

HAMBURG, 13 Mei. Spanje 1½ pc. —; id. 3 pc. [illegible]; Rusl. 5 pc. 99½; 4½ pc. 90; 3 pc. Mexikanen 10¾; Neder-Duits. bank 95¼; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. [illegible]

FRANKFORT, 13 Mei. 5 pc. Met. 79½; 1¼ pc. Spanje binnenl. 27⅞; id. 3 pc. —; Wissel op Londen 3/m. 117⅝; Parijs —; Weenen 113⅝; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fondsen	pCt.	12 Mei 4½ u. gebl.	13 Mei 4½ u.		gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	63 15/16	63¾	63 15/16	
Dito Dito	3	76⅛	76⅛		
Dito Dito	4	95 15/16	95 15/16		
Overzeesche Bezittingen	4		94 15/16	95	94 15/16
Amortisatie-Syndikaat	3½	90¾	90¾		
Actien Ned. Bank	4	160			
Handel-Maatschappij	4½	145½	145¼		
Maatschappij van Weld.	4	59½	59½		
Oblig. Rijn-Spoorweg	4½				
Dito Hollandsche dito					
Obligatiën	4½	97½			
België, Certifikaten	2½				
Dito *Rothschild*	2½	52[illegible]			
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	25⅝	25½	[illegible]	[illegible]
Dito	3		41 13/16	41 13/16	
Binnenlandsche	3	38¼	38¼		
Coupon Bewijzen		6 13/16	6¾	6 13/16	
Amortisable Schuld					
Portugal, te Londen	3	45¼	45	45 5/16	45
Dito Uitgestelde		27	26¼	26½	
Rusl., bij *Hope en C°.*	5	103¾	103½		
Dito A°. 1828—1829	5	102¾	102¾		
Negot. 1831 en 1833	5	92⅞	93		
Inschr. bij *Stieglitz*, 5e Serie	5	95⅛	95 1/16		
Dito idem 6e	5	97 1/16	97	97½	97 1/16
Certifikaten te Hamburg	5	93½			
Dito dito te Londen	4½				
Dito dito *Hope en C°.*	4	85⅞	85[illegible]	86	86
Dito *Stieglitz*	4	85⅞	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Dito 5e Serie	4				
Dito in Zilver	6				
Inschr. op 't Grootboek	6	62½	62½		
Dito Certifikaten [illegible]	5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Polen, Aand. met Lot. fl. 500		[illegible]	154¼	[illegible]	
Schatkist-Obligatiën	4		77⅞		
Oostenrijk, Metalliek	5	76½	76½	76⅝	76⅝
Dito rente te Amsterdam	5	87 9/16	87½	87⅝	87 9/16
Dito Nationale	5	77⅝	77 9/16	77 11/16	
Dito	2½	39⅝	39½	39⅝	
Weener Bank	5	79¾			
Dito	4	62¾	62¾		
Aand. met Loting fl. 250			390		
Nieuwe dito 1854		318	317	318	
Pruiss. Aand. 1854	3½		205½	205⅝	
Napels, Cert. bij *Rotsch.*	6				
Denemarken, dito	3				
Louisiana, te Londen	5				
Brazilië	5		98½		
Dito 1843	5				
Mexiko, te Londen £ 100	3	21 11/16	[illegible]	21 11/16	
Dito Onbepaalde	3	21 11/16	[illegible]	21 11/16	
Peru	4½				
Grenada, dito à £ 100	3¼	21 1/16	21 1/16		21 1/16
Dito Uitgestelde		6½	6¼		
Ecuador	1		14	14 1/16	
Venezuela, te Londen	4½		36		
Dito Uitgestelde					
Amerika, Bank-Aktiën Cert.			1 1/16		
Dito Orig.					
Grieken, Bl. 1825	5		4	4⅛	

Thes. 104¼; N. Port. 44⅛; Illin. 133; Oblig. Constr. Bons, 7 pc. 96, [illegible]; Russ. Spoorw. 77½, 79¼; B. Sp. [illegible]

Binnen- en buitenlandsche fondsen prijshoudend, naar Russ. Spoorw. Aand. was levendige vraag.

Koers van het Geld. Beleening 4 pCt. Prolongatie 4 pCt., Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55 9/16	Livorno	2/m.	f 39⅝
»	zigt	» 56 5/16	Napels		» 84
Bordeaux	2/m.	» 55[illegible]	Petersburg	»	» 1.82
»	zigt	» 55¾	Weenen	6/w.	» 33⅛
Madrid	3/m.	» 238	Augsburg	»	» 35 5/16
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	» 99½
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» 35 1/16
Bilbao	»	» 23[illegible]	»	zigt	» 35½
Lissabon	»	» 40[illegible]	Londen	2/m.	11.67½
Porto	»	» 40½	»	zigt	» 11.82½
Genua	2/m.	» 45⅜	Rotterdam		

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 13 Mei.

Te Rotterdam zijn verkocht 6709 balen Java-Rijst ex *Christina Agatha* à 6⅞ en 7¼.

Heden werden alhier afgedaan 690 kr. Java-Suiker zeilend per *Triton* N° 17/18 Fact. Nos. à f 53¾ en 190 kr. d° d° zeilend per *Maria Agnes* N° 16 à f 53¼.

De heden te Rotterdam gehouden THEE-veiling is als volgt afgeloopen: (gemerkt *Pelgrim*) Congo van 85 à 105 c., 290 koopen verkocht, 203 koopen opgeh.; Souchon 103 c., 5 k. verk., 27 dito opgeh.; fine Souchon 130 c., 10 k. verk., 20 opgeh. — (*Gem. Wijnaud*) Congo 100 à 130 c., 107 koopen verkocht en 14 dito opgehouden.

GRAANMARKT.

Tarwe iets hooger: 126, 129 ℔ n. Gelders. *f* 340, 357; 127 ℔ Rijn *f* 345; 130 ℔ n. b. Pools. *f* 402,

Rogge tot ruim vorige prijzen met goeden handel: 121 ℔ n. Pruiss. *f* 221; 117, 118 ℔ Petersb. *f* 217, 220; 118 ℔ Norder *f* 209; 120 ℔ Amerik. *f* 238; 116 ℔ n. Inl. *f* 191, aan de Zn.

Garst in een doen: 110 ℔ j Deens. *f* 198.

Boekweit prijshoudend: 114 ℔ Holst. *f* 261.

Koolzaad. Fransch 23½; Vriesch 68 £. *Raapolie* op 6/w. *f* 52¾; Vliegend *f* 51½, 1; 1° Sept. *f* 48, ¼, Oct. *f* 48; Nov. en Dec. *f* 47¾, 8. *Lijnolie* op 6/w. *f* 43¾; Vliegend *f* 42½; 1°. Sept. *f* 43, 2¼; Oct., Nov. en Dec. *f* 43. *Hennepolie* op 6/w. *f* 49¼, Vliegend *f* 48½.

SCHIEDAM, 13 Mei. Rogge verkocht: 147/2 ℔ Pommer *f* 243 kont. Gerst: 130/2 ℔ Silezische *f* 208 kont., *f* 210 6/w. — Moutwijn *f* 20; Jenever *f* 25,50; Amst Proef *f* 26,75, per ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 13 Mei. *Koffij* goed gesouteneerd. De lading St.-Domingo 4228 balen per *Holsatia* werd heden op spekulatie genomen. van Rio werden in de 2e hand omgezet 1140 b. ex *Providence* en 700 b. ex *Niord* — *Granen* stil en zonder omzettingen. — *Rijst.* Heden werd ons de verkoop bekend van 6400 b. ongepeld Rangoon, van Holland aan te brengen en 3000 b. gepeld dito. — *Huiden.* In veiling werden wegens beschadigdheid ongeveer 1275 gedr. Buenos-Ayres per *Brunette* van 71 c. a fr. 1,82 en ongev. 187 gezouten B.-A. van 65 a 88 c. toegewezen; 201 Inlandsche bedongen 70 c. a fr. 1,29.

LONDEN, 12 Mei. *Suiker.* West-Indische soorten stil en werden slechts 258 v. in eenige gevallen 6 d lager afgedaan, 2000 z Mauritius werden van 51 s. 6 d a 56 s. 6 d. gedaan, 1200 z. bruine Fernambuc bedongen 53 s. 6 d., Regten 13 s. 8 d., 600 z. witte Benares 60 s. 6 d., Regten 13 s. 6 d. — *Koffij.* Plantation Ceylon vast en gevraagd. Eene lading van 2700 b. good first Rio werd voor eene naburige haven a 50 s. genomen en twee andere ladingen te zamen 5000 b van 50 s. a 50 s. 6 d., allen vrij van BS. verzekerd.

Indigo. [illegible] heden begonnen. De prijzen zijn 3 a 4 d lager voor alle soorten behalve Kurpah, welke op de vorige prijsstand gehouden heeft. Van 1501 aangeboden kisten werden 845 k. verkocht, 499 terug genomen en 157 wederom ingekocht.

RICHMOND, 25 April. *Tabak.* Eene volslagen ontmoediging heeft de [illegible] bevangen, daar het onmogelijk is tot de hooge eischen der verkoopers iets meester te worden.

ST.-LOUIS, 20 April. *Tabak.* Sedert eenige dagen gaat hier niets om, daar de Planters eene belangrijke verhooging op de vorige prijzen eischen, zich baserende op de algemeene geruchten betreffende de verwoestingen door de koude veroorzaakt, en op de van New-Orleans afkomende prijzen.

SCHEEPSTIJDINGEN.

[illegible]

TEXEL, [illegible]

UITGEZEILD:

TEXEL, 12 Mei. Rapp, Ardjoeno, Batavia.

ERRATUM. In de huwelijks-advertentie van J. J. Galesloo, in ons N° 3051 voorkomende, staat abusievelijk A. J. Smorenberg, moet zijn A. Smorenburg.

Advertentiën.

(3217) GETROUWD: J. T. SMITS VAN OIJEN,
Burgemeester te Eindhoven,
en
J. H. HEERE.

RAAMSDONK, 12 Mei 1857.

Men verlangt ten spoedigste een **Apothekers-bediende**, van de R. C. Godsdienst, het recepteren grondig verstaande; Salaris naar bekwaamheden. Hierop reflecterende adressere men zich met *franco* brieven aan

BERGEN OP ZOOM. J. L. VAN HAL.

De Pillen van Holloway bezitten eene verbazende kracht ter herstelling van eene *algemeene verzwakking.* Afschrift van eenen brief van JOHANNES ADRIANUS VAN DER WERF, te *Samarang*, aan den Professor Holloway. »Mijnheer! Sedert een aantal jaren leed ik aan eene trapsgewijs toenemende verzwakking, en was nabij om te bezwijken; ook verklaarden mijne geneesheeren dat er geene koopmun herstel was; tot ik eindelijk besloot uwe pillen te beproeven, en na dezelve vijf weken gebruikt te hebben, begon mijn toestand zeer te verbeteren; voort na verloop van twee maanden was ik geheel hersteld.

(get.) J. A. VAN DER WERF.

Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.

Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij de Heeren ADAMA, Apothekers, Utrechtschestraat, Y N°. 251 en Nieuwendijk, L N°. 78, als Dépôthouders te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST. dépôthouder te *Utrecht*, G. VERHAART, dépôthouder te *Prinsland* en bij J. STRAATMAN, hoofd-dépôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's-Etablishment.* (3086)

De ondergeteekende, zoo als reeds vroeger geannonceerd, zich geheel willende wijden aan het fabriceeren van en den handel in **Tijdmeters** en **Horologiën**, zal op Woensdag 20 Mei, des ochtends ten tien ure, in den *Garnalen-Doelen*, op den Singel te Amsterdam verkoopen:

zijn groot en schoon assortiment

PENDULES.

De verkochte stukken worden kosteloos gerepareerd, en voor dezelve wordt volgens zijne gewoonte twee jaren ingestaan.

NB. De Pendules zullen op 18 en 19 Mei in voornoemd lokaal te bezigtigen zijn, van des ochtends 10 tot namiddags ten 4 ure.

VAN ARCKEN,
Fabriekant van Tijdmeters en Horologiën van Z. M. den Koning.

De Catalogus is aan het Magazijn, Kalverstraat, E 64 te verkrijgen. (3187)

(3171) Door G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, wordt met veel succes gedebiteerd:

A. J. VAN DER AA'S

Beknopt Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden.

Gebonden in geprest linnen band met verguldeu rug, prijs *f* 9.00.

In één lijvig boekdeel ontvangt men in dit werk de *Nederlanden* in hunnen tegenwoordigen staat. *Beknoptheid* en *duidelijkheid* gaan er in hand aan hand en wat *volledigheid* betreft, geen dorpje. geen gehuchtje zoo nietig of men vindt er eene duidelijke en zaakrijke om[illegible] is onmisbaar voor een ieder, die [illegible]

In den Boekhandel van C. L. VAN LANGENHUYSEN is voorhanden:

Grammatica Graecitatis Novi Testamenti quam ad georgii Wineri ejusdem argumenti librum germanico idiomate conscriptum in usum suorum auditorem composuit Joannes Theodorus Beelen SS. d. N. Pie IX cubicularius ad Hon., can. eccl. Cathed. leod. s. theol. doct. in academ. cath. lovan. s. script. et lingg. orients: prof. ord.

ENSEIGNEMENT

DANS

LES SALLES D'ASILE POUR L'ENFANCE.

Livres, Tableaux, Images, Registres, Mobilier et Matériel.

1°. LIVRES.

Ami de l'Enfance (l'), journal des salles d'asile, comprenant les actes et documents officiels relatifs à ces établissements, ainsi que toutes les directions et tous les renseignements utiles pour la création, la tenue et la surveillance des salles d'asile, et publié sous la direction de M. Eugène Rendu.

L'*Ami de l'Enfance* paraît une fois par mois. — Prix de l'abonnement pour un an, 6 francs. — Les abonnements ne sont reçus que pour l'année entière, à partir du 15 octobre.

Les deux premières séries de l'*Ami de l'Enfance* ont paru de 1835 à 1841 et de 1846 à 1848; elles forment 8 vol. in-8. Prix . . . . *f* 4.00.

La troisième série a commencé le 15 octobre 1854 L'année 1854-1855, 1 vol. in-8. Prix . . *f* 3.00.

Cathéchisme Historique (petit), contenant en abrégé l'Histoire sainte et la doctrine chrétienne, par Fleury, avec les demandes et les réponses. 1 vol. in-18. Prix, cart. . . . . *f* 0.30

Edition approuvée par monseigneur l'archevêque de Cambrai.

Le même ouvrage, avec les questionnaires, sans les réponses. 1 vol. in-18 de 36 pages, br. *f* 0.10
Cartonné . . . . *f* 0.12½

Causeries Maternelles sur les premiers dons de Dieu, étudiés dans la nature et dans l'histoire des peuples: Petites leçons historiques offertes aux mères et aux directrices des enfants, par une dame inspectrice des salles d'asile de Montpellier. 1 vol. in-8, avec deux tableaux . . . . *f* 2.75

Chansons à l'usage des salles d'asile, sur des airs connus. Brochûre in-8. Prix . . . . . *f* 0.37½

Chants pour les enfants des salles d'asile, par Mme Chevreau-Lemercier, déléguée générale pour l'inspection des salles d'asile, mis en musique par MM. Defresne et de Lagastine. 1 vol. in-8. Prix *f* 1.00

Ouvrage autorisé par le Conseil de l'instruction publique.

Chants pour les salles d'asile, comprenant des cantiques et des chansons, avec les airs notés. 7e édition. In-8. Prix, broché . . . . . . *f* 0.75

Ouvrage autorisé par le Conseil de l'instruction publique.

Conseils sur la direction des salles d'asile, par Mme Pape-Carpantier, directrice du cours normal pratique des salles d'asile. 3e édition. 1 vol. in-18. Prix, br. . . . . *f* 0.75

Ouvrage couronné par l'Académie française, autorisé par le Conseil de l'instruction publique et approuvé par monseigneur l'évêque du Mans.

Considérations sur les salles d'asile et de leur influence sur l'avenir des classes pauvres, par M. Depasse. 1 vol. in-12. Prix broché . . . . *f* 0.62½

Enseignement pratique dans les salles d'asile, ou premières leçons à donner aux petits enfants, suivis de chansons et de jeux pour les récréations de l'enfance; par Mme Pape-Carpantier, directrice du cours normal pratique des salles d'asile. 2e édition. 1 vol. in 8 avec planches. Prix, br. . . . . . *f* 2.50

Ouvrage couronné par l'Académie française et approuvé par monseigneur l'évêque du Mans.

Essai sur l'inspection générale des salles d'asile; par Mme Chevreau Lemercier, déléguée générale pour l'inspection des salles d'asile. 1 vol. grand in-18 . . . . *f* 1.00

Ce que l'auteur dit de l'inspection générale s'applique le plus souvent à l'inspection des dames qui visitent les asiles.

Guide des salles d'asile, contenant des instructions sur leur construction et leur chauffage, une exposition complète de la méthode d'enseignement, des considérations spéciales pour l'éducation physique, intellectuelle et morale de la première enfance; par M. Jubé de la Perrelle, ancien chef du bureau des salles d'asile au ministère de l'instruction publique. 2e édition. 1 vol in-8, avec 3 plans et des figures. Prix, broché *f* 1.25

Histoire d'une salle d'asile: Lettres de deux dames inspectrices; par Mme Doubet. 1 vol in-12 *f* 1.12½

Histoires (petites) pour les enfants des salles d'asile, avec un questionnaire à l'usage des maitres; par Mme Chevreau Lemercier. 2e éd. 1 joli vol. in-18. *f* 0.75

Instruction sur l'assainissement des écoles [illegible] ancien [illegible] in-8. Prix . . . . *f* 0.25

Manuel des salles d'asile; par J.-D.-M. Cochin. 4e édition, revue et augmentée d'une notice et de notes nouvelles, par M. Augustin Cochin. 1 vol. in-8 br. *f* 3.00

Ouvrage couronné par l'Académie française et autorisé par le Conseil de l'instruction publique

Modèles de leçons pour les salles d'asile ou premiers exercices pour le développement des facultés intellectuelles et morales de l'enfance, traduits de l'anglais par M. Eugène Rendu. 1 vol. in-12. Prix, cartonné . . . . *f* 0.50

Récits (petits) ***tirés de l'ancien et du nouveau testament*** à l'usage des salles d'asile; par R. Doubet, secrétaire adjoint du Comité central de patronage des salles d'asile. 2 vol. in-18. Prix, cartonnés . . . . *f* 0 50

Verscheidene artikelen van geschiedkundigen en politieken aard; mededeelingen over vreemde volken; reisbeschrijvingen; verhalen; karakterschetsen; humoristische opstellen; gedichten; levensbijzonderheden van merkwaardige personen, dit alles en meer nog vindt men vereenigd in het Tijdschrift de Toeschouwer, waarvan maandelijks in groot oktavo een aflevering het licht ziet. De beste stukken van vermaarde buitenlandsche schrijvers worden in dit Maandwerk opgenomen; alsmede oorspronkelijke artikelen over belangrijke onderwerpen. Met 1° Junij aanstaande wordt het laatste nommer [illegible] boekdeel uitmaakt van ongeveer vijfhonderd bladzijden. Twee zulke boekdeelen, of twaalf nommers vormen een jaargang en kosten *f* 6.— Men kan bij bovengenoemden Uitgever en bij alle Boekhandelaars inteekenen.

Bij bovengenoemde is te Koop gesteld:

De zeer welgelijkende BUSTE

VAN

ZIJNE DOORLUCHTIGE HOOGWAARDIGHEID

De Aarts-Bisschop van Utrecht.

In Albast Gips, uit de Fabriek van de Heeren CUYPERS EN STOLTZENBERG. Prijs . . . *f* 3.00

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.